

ỦY BAN NHÂN DÂN HUYỆN BA VÌ
TRƯỜNG TIỂU HỌC BA TRẠI A

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

**MỘT SỐ BIỆN PHÁP RÈN KỸ NĂNG NGẮT, NGHỈ HƠI
ĐÚNG CHO HỌC SINH LỚP 5 TRONG GIỜ TẬP ĐỌC**

Tên tác giả : *Trần Thị Hồng*
Đơn vị công tác : *Trường Tiểu học Ba Trại A*
Chức vụ : *Giáo viên*

Năm học: 2023 – 2024

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

ĐƠN YÊU CẦU CÔNG NHẬN SÁNG KIẾN

Kính gửi: Hội đồng chấm sáng kiến kinh nghiệm năm học 2023 - 2024

Họ và tên	Ngày tháng năm sinh	Nơi công tác	Chức danh	Trình độ chuyên môn	Tên sáng kiến
Trần Thị Hồng	25/1/1983	Trường Tiểu học Ba Trại A	GV	Cử nhân Đại học	"Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc"

- Lĩnh vực áp dụng sáng kiến: Tiếng Việt
- Ngày sáng kiến được áp dụng lần đầu: 10/2023
- Mục đích của giải pháp: hướng dẫn học sinh lớp 5 rèn kỹ năng ngắt nghỉ hơi đúng chỗ.

Tính mới của giải pháp: Đề tài: *"Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc"*.

- Mô tả bản chất của sáng kiến:

* Cách thức và các bước thực hiện giải pháp:

Bước 1: Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến kinh nghiệm

Điều tra thực trạng trước khi thực hiện đề tài bằng phiếu khảo sát và phân tích số liệu thu được:

- + Mức độ nhận thức của giáo viên về một vài biện pháp hướng dẫn học sinh đọc ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5.
- + Mức độ hứng thú của học sinh khối 5 với các biện pháp hướng dẫn học ngắt, nghỉ hơi đúng chỗ.

Bước 2: Một vài biện pháp hướng dẫn học sinh lớp 5 cách đọc ngắt, nghỉ hơi đúng:

- + Biện pháp thứ nhất: Rèn đọc trong khi chuẩn bị bài
- + Biện pháp thứ hai: Rèn đọc khi gặp các dấu câu
- + Biện pháp thứ ba: Rèn đọc đúng ở những vị trí không có dấu câu

- + Biện pháp thứ tư: Rèn đọc khi đọc các bài thơ.
- + Biện pháp thứ năm: Phát huy tính tích cực của học sinh trong rèn đọc ngắt nghỉ hơi đúng

- Việc áp dụng các phương pháp, biện pháp khéo léo, linh hoạt giúp cho các em bắt đầu có hứng thú và đam mê với phân môn Tập đọc. Giờ học diễn ra nhẹ nhàng và sinh động hơn. Các em đã chủ động, tự giác biết đọc, ngắt nghỉ những câu dài khó đọc không có dấu.

Bước 3: Thực hiện dạy học thực nghiệm tại lớp 5A1

Bước 4: Kết quả

Số lượng học sinh đọc rõ ràng, ngắt nghỉ hơi đúng chỗ tăng vượt trội. Số học sinh đọc to rõ ràng ngắt nghỉ đúng, chưa diễn cảm tăng rõ rệt. Số học sinh đọc phát âm đúng, ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm giảm mạnh, số học sinh đọc phát âm sai ngắt nghỉ chưa đúng chưa diễn cảm cũng giảm đáng kể.

Bước 5: Hiệu quả của sáng kiến:

4.1. Hiệu quả khoa học

4.2. Hiệu quả kinh tế

4.3. Hiệu quả xã hội :

Bước 6: Khuyến nghị, đề xuất.

Những thông tin cần được bảo mật (nếu có): Không

- Các điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến:

- + Nhận thức:

- Người giáo viên phải có một năng lực sư phạm tốt. Nắm chắc mục tiêu môn học, bài học. Linh hoạt trong phương pháp giảng dạy. Phối hợp với các hoạt động ngoài giờ để tích lũy vốn hiểu biết và bồi dưỡng tâm hồn giàu cảm xúc của các em. Thường xuyên kiểm tra, đánh giá mức độ và kịp thời ghi nhận sự tiến bộ của học sinh. Mỗi tiết học diễn ra nhẹ nhàng, tự nhiên tránh áp đặt và tạo tâm thế học tập cho các em.

- Học sinh có ý thức học tập một cách nghiêm túc, tích cực học tập. Đặc biệt đối với học sinh năng khiếu, các em cần nắm vững cách đọc để góp phần nâng cao chất lượng học môn Tiếng Việt và đạt kết quả tốt trong các bài thi định kì.

- Đối với phụ huynh: Cần phải kiểm tra sát sao việc tự học, tự rèn luyện ở nhà của các em. Phải kịp thời có thông tin với giáo viên về tình hình học tập của con để phối hợp rèn kĩ năng cho các em.

- + Phương tiện: Sách Tiếng Việt lớp 5, sách tham khảo.

- Đánh giá lợi ích thu được do áp dụng sáng kiến theo ý kiến của tác giả:

- + Chăm chỉ học tập và rèn đọc, có ý thức tự học để bản thân ngày càng tiến bộ.

+ Học sinh có ý thức thường xuyên rèn đọc đúng ở bất kỳ một văn bản nào nói chung hay trong các bài tập đọc nói riêng.

+ Giáo viên: Có nhiều kinh nghiệm, tìm ra phương pháp dạy phù hợp với từng bài học. Tạo không khí học tập sôi nổi, lôi cuốn học sinh tập trung chú ý nghe giảng, kích thích học sinh tư duy, suy nghĩ, sáng tạo làm cho giờ học diễn ra nhẹ nhàng, hiệu quả.

+ Giáo viên và Học sinh không bị áp lực về chương trình.

Tôi xin cam đoan mọi thông tin nêu trong đơn là trung thực, đúng sự thật và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Ba Vì, ngày 9 tháng 05 năm 2024

Người làm đơn

Trần Thị Hồng

PHIẾU NHẬN XÉT ĐÁNH GIÁ

- Họ tên tác giả: **TRẦN THỊ HỒNG**
- Tên đề tài: **Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc.**
- Lĩnh vực: **Tiếng Việt**

STT	Tiêu chuẩn	Điểm tối đa
1	Sáng kiến có tính mới	
1.1	Hoàn toàn mới, được áp dụng đầu tiên	26/30
1.2	Có cải tiến so với giải pháp trước đây với mức độ khá	
1.3	Có cải tiến so với giải pháp trước đây với mức độ trung bình	
1.4	Không có tính mới hoặc sao chép từ các giải pháp đã có trước đây	
Nhận xét: Các giải pháp đưa ra hoàn toàn mới, có tính đột phá, phù hợp với thực tế và nâng cao được hiệu quả, chất lượng trong quá trình giảng dạy.		
2	Sáng kiến có tính áp dụng	
2.1	Có khả năng áp dụng trong phạm vi toàn ngành hoặc rộng hơn	27/30
2.2	Có khả năng áp dụng trong đơn vị và có thể nhân ra một số đơn vị có cùng điều kiện	
2.3	Có khả năng áp dụng trong đơn vị	
2.4	Không có khả năng áp dụng trong đơn vị	
Nhận xét: SKKN này dễ áp dụng, có tính ứng dụng cao, có hiệu quả nên có thể phổ biến và áp dụng trong các trường Tiểu học.		
3	Sáng kiến có tính hiệu quả	
3.1	Có hiệu quả, đem lại lợi ích kinh tế - xã hội, có tính lan tỏa	26/30
3.2	Có hiệu quả, đem lại lợi ích kinh tế - xã hội	
3.3	Có hiệu quả, lợi ích phù hợp với mức độ phù hợp tại đơn vị	
3.4	Không có hiệu quả cụ thể	

Nhận xét: Nội dung đảm bảo tính khoa học, chính xác, các giải pháp đưa ra phù hợp với tình hình thực tiễn, dễ áp dụng và mang lại hiệu quả cao.		
4	Điểm trình bày	
4.1	Trình bày khoa học, hợp lý	10/10
4.2	Trình bày chưa khoa học, chưa hợp lý	
Nhận xét: SKKN được trình bày văn bản đúng quy định, in màu, thiết kế đẹp, đóng thành quyển, trình bày khoa học và có kết cấu hợp lý.		
Tổng cộng: 89 điểm Đánh giá: ☒ Đạt (> 70 điểm). ☐ Không đạt		

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG SÁNG KIẾN CƠ SỞ

MỤC LỤC

I. ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến.....	1
2. Mục tiêu của đề tài, sáng kiến.....	2
3. Thời gian, đối tượng, phạm vi nghiên cứu.....	2
II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN	2
1. Hiện trạng vấn đề	2
2. Giải pháp thực hiện	4
2.1. Rèn đọc trong khi chuẩn bị bài	4
2.2. Rèn đọc khi gặp các dấu câu.....	6
2.3. Rèn đọc đúng ở những vị trí không có dấu câu	7
2.4. Rèn đọc khi đọc các bài thơ.	8
2.5. Phát huy tính tích cực của học sinh trong rèn đọc ngắt nghỉ hơi đúng	10
3. Kết quả sau khi áp dụng giải pháp.	10
4. Hiệu quả của sáng kiến:	11
4.1. Hiệu quả khoa học.....	11
4.2. Hiệu quả kinh tế	11
4.3. Hiệu quả xã hội	11
5. Tính khả thi	12
6. Thời gian thực hiện	12
7. Kinh phí thực hiện.....	12
III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT	12
TÀI LIỆU THAM KHẢO	14

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến

Năm học 2023 - 2024, ngành Giáo dục với chủ đề năm học là: “Đoàn kết, kỷ cương, sáng tạo, tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo”, trong tinh thần đó, Ban Giám hiệu nhà trường cùng toàn thể giáo viên trường tôi đã đẩy mạnh công tác đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục trên mọi mặt, mọi phân môn.

Trong đó môn Tiếng Việt là một trong những môn học chiếm vị trí quan trọng, chiếm thời lượng nhiều nhất so với các môn học khác. Môn Tiếng Việt có nhiệm vụ hình thành và phát triển cho học sinh các kỹ năng sử dụng (*nghe - nói - đọc - viết*) Tiếng Việt để học tập và giao tiếp trong các môi trường của lứa tuổi. Thông qua việc dạy học Tiếng Việt, góp phần rèn luyện tư duy, cung cấp cho học sinh những kiến thức sơ giản về xã hội, tự nhiên và con người, về văn hóa, văn học của Việt Nam và nước ngoài. Bồi dưỡng tình yêu tiếng Việt và hình thành thói quen giữ gìn sự trong sáng, giàu đẹp của tiếng Việt, góp phần hình thành con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Biết đọc, con người sẽ có khả năng chế ngự một phương tiện văn hoá cơ bản giúp họ giao tiếp được thế giới bên trong, thông hiểu tư tưởng, tình cảm của người khác, đặc biệt khi đọc các tác phẩm văn chương, con người không chỉ được thức tỉnh về nhận thức mà còn rung động tình cảm, nảy nở những ước mơ tốt đẹp, được khơi dậy năng lực hành động, sức sáng tạo cũng như được bồi dưỡng tâm hồn. Dạy đọc có một ý nghĩa rất to lớn ở Tiểu học. Đọc trở thành một đòi hỏi cơ bản đầu tiên đối với người đi học. Đọc một cách có ý thức sẽ tác động tích cực tới trình độ ngôn ngữ và tư duy của người đọc. Việc dạy đó sẽ giúp học sinh hiểu biết hơn, bồi dưỡng ở các em lòng yêu cái thiện và cái đẹp.

Muốn đạt được mục tiêu đó việc rèn luyện kỹ năng Tiếng Việt trong dạy học Tập đọc phải được tiến hành song song và đồng bộ. Một trong những kỹ năng đó là kỹ năng đọc đúng (*đọc đúng chỗ ngắt giọng - ngắt hơi đúng những câu văn dài, ngắt hơi phù hợp với nội dung bài*). Đây chính là những yếu tố then chốt để đọc hay, đọc diễn cảm. Trong thực tế, đọc văn hay cũng chính là một hình thức phân tích tác phẩm. Đọc tốt sẽ góp phần cảm thụ trong các bài văn, bài thơ. Nó chính là cái chìa khóa nhiệm màu giúp học sinh mở cánh cửa lâu đài của các văn bản, các tác phẩm nghệ thuật, là bậc thang đưa các em đến với những đội ngũ những học sinh giỏi văn. Do đó muốn đọc hay trước tiên phải đọc đúng.

Việc rèn đọc đúng cho học sinh bao gồm: Luyện phát âm đúng và ngắt nghỉ đúng khi đọc những câu văn dài, những câu văn khó đọc. Với phương châm rèn cho học sinh đọc đúng, đọc chuẩn Tiếng Việt trong vài năm gần đây được hầu hết các trường quan tâm nhưng chưa khi nào lại phát triển rộng khắp và có chiều sâu như hiện nay. Vì vậy chất lượng học sinh phát âm chuẩn đã được cải thiện và đạt kết quả bước đầu. Trong khi đó việc hướng dẫn học sinh biết ngắt nghỉ hơi đúng trong những câu văn dài, những câu văn khó đọc thì hầu hết còn chưa làm đến nơi đến chốn. Chính điều đó đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng học tập của các em bởi từ việc đọc chưa đúng, hiểu chưa rõ nên việc nắm bắt nội dung kiến thức sẽ khó khăn và có thể sẽ bị lệch lạc. Thực tế cho thấy việc rèn cho học sinh biết ngắt nghỉ đúng nghĩa, hợp nội dung, đảm bảo ngữ pháp là một việc làm rất khó. Tôi đã trăn trở và suy nghĩ rất nhiều làm thế nào để giúp các em đọc đúng, hiểu những điều đọc được? Tôi đã dành thời gian nghiên cứu ***"Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc"*** và thực hiện trong năm học 2023 - 2024 tại lớp tôi phụ trách.

2. Mục tiêu của đề tài, sáng kiến

Hình thành cho học sinh kỹ năng đọc ngắt nghỉ hơi đúng, đọc trôi chảy, tiến tới đọc hay (đọc diễn cảm) cho học sinh, nâng cao hiệu quả giờ dạy tập đọc. Khi đã có kỹ năng đọc tốt, học sinh sẽ hiểu đúng, cảm thụ sâu sắc hơn qua đó bồi dưỡng năng lực cảm thụ văn học cho học sinh đồng thời góp phần nâng cao chất lượng dạy phân môn tập đọc lớp 5.

3. Thời gian, đối tượng, phạm vi nghiên cứu

- **Thời gian:** Thực hiện trong năm học 2023 – 2024. Bắt đầu từ tháng 09/2023 đến cuối tháng 05 /2024.

- **Đối tượng nghiên cứu:** ***Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc***

- **Phạm vi:** Học sinh lớp 5A1 - Trường Tiểu học Ba Trại A - Ba Vì - Hà Nội.

II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN

1. Hiện trạng vấn đề

Trong năm học 2023 - 2024, tôi được Ban giám hiệu nhà trường phân công chủ nhiệm và giảng dạy lớp 5A1. Lớp 5A1 của tôi gồm 42 học sinh, có 1 số em có hoàn cảnh gia đình đặc biệt (có em thuộc đối tượng hộ nghèo, có gia đình bố mẹ đã li hôn các em ở với ông bà...). Khả năng tiếp thu ở một số em khá tốt, song vẫn còn 1 số em khả năng tiếp thu chưa nhanh. Trong quá trình dạy môn Tập đọc lớp 5 trước đây và trong năm học này, tôi nhận thấy kỹ năng đọc của học sinh lớp 5 nói chung và của lớp tôi nói riêng còn thấp. Có những em học

sinh lớp 5 đọc chưa lưu loát, chưa hay, ngắt nghỉ còn bừa bãi, nhấn giọng lên xuống còn tùy tiện. Tôi đã tìm hiểu và tìm ra một số nguyên nhân như sau:

1.1. Về phía giáo viên

Đối với đa số giáo viên, Tập đọc không phải là phân môn khó dạy. Hầu hết trong số họ đều có nhiều cố gắng trong việc tìm tòi phương pháp, nghiên cứu nội dung, học hỏi kinh nghiệm, đặc biệt có đổi mới phương pháp giảng dạy “ lấy học sinh làm trung tâm” song kết quả cho thấy học sinh chưa đọc được hay (đọc diễn cảm) bài đọc. Bởi trong khi dạy, giáo viên thường mới chỉ coi trọng và sửa cho học sinh vấn đề đọc to, rõ ràng, lưu loát chứ chưa quan tâm nhiều đến kỹ thuật đọc, giọng đọc, cách đọc diễn cảm của học sinh hay việc đọc mẫu của giáo viên. Việc rèn đọc mang tính hình thức, nhiều giáo viên còn lúng túng trong việc hướng dẫn học sinh rèn đọc. Trong giờ tập đọc giáo viên chú trọng đến việc tìm hiểu nội dung bài, số lượng học sinh được đọc ít, chưa biết lên giọng, hạ giọng, nhấn giọng vào từ ngữ nào. Nhất là khi đọc lời của nhân vật. Giáo viên giảng giải quá nhiều về ý nghĩa của bài mà xem nhẹ phần luyện đọc.

1.2. Về phía học sinh

Học sinh không quan tâm đến phương pháp đọc của mình, do đó các em rất yếu về kỹ năng đọc đã được hình thành ở các lớp trước, các bài trước để giải quyết những vấn đề đặt ra trong bài mới. Các em đã đọc thành tiếng, phát âm đúng và rõ các tiếng có vần khó nhưng đọc để thể hiện nội dung bài đọc thì còn thấp. Khi đọc, nhiều em chưa hiểu ý của từng đoạn, từng bài, các em ngắt nghỉ câu văn, ngắt nhịp câu thơ chưa chính xác. Kỹ năng đọc lướt để tìm hiểu nội dung bài chưa tốt ở đa số các em. Ảnh hưởng của phương ngữ: tình trạng phát âm lẫn giữa âm l/n, uyên/uên... còn nặng nề.

Tôi đã tiến hành khảo sát chất lượng học sinh và đặc biệt chú ý đến việc đọc ngắt - nghỉ hơi đúng của học sinh.

Kết quả khảo sát như sau:

Thời điểm.	Số.	Đọc to, rõ ràng, ngắt nghỉ đúng, diễn cảm		Đọc to, rõ ràng, ngắt nghỉ đúng, chưa diễn cảm.		Đọc phát âm đúng ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm.		Đọc phát âm sai ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
Tháng 9/2023	42	11	26,2%	9	21,4%	12	28,6%	10	23,8%

Qua kết quả khảo sát tôi thấy lượng học sinh đọc to, rõ ràng ngắt nghỉ đúng, diễn cảm rất ít, còn nhiều học sinh đọc chưa tốt, chưa biết ngắt nghỉ hơi đúng khi đọc câu văn, câu thơ. Từ kết quả khảo sát trên tôi xây dựng một số biện pháp cụ thể đưa chất lượng phân môn Tập đọc từng bước đi lên.

2. Giải pháp thực hiện

2.1. Rèn đọc trong khi chuẩn bị bài

****Đối với giáo viên***

Trước khi lên lớp giáo viên cần chuẩn bị bài chu đáo, nhất thiết phải xem trước bài đặc biệt chú ý đến những câu văn dài, câu văn khó đọc, khó phân biệt. Giáo viên có thể viết sẵn ra bảng phụ để học sinh tiện theo dõi. Giáo viên càng chuẩn bị kỹ bao nhiêu thì càng có điều kiện gợi mở hướng dẫn cho học sinh hiểu bài sâu bấy nhiêu. Thực tế cho thấy nếu chuẩn bị bài chưa tốt thì ngay bản thân giáo viên cũng thấy lúng túng, thì không thể hướng dẫn học sinh ngắt, nghỉ tốt được.

Chính vì vậy người giáo viên nắm chắc cách đọc, giọng đọc của mỗi bài văn, bài thơ rất cần thiết vì đó là định hướng cho học sinh luyện đọc.

Hơn thế nữa giáo viên cần đọc mẫu thật chuẩn, thật hay để làm mẫu cho học sinh. Để làm được điều đó giáo viên cần phải nghiên cứu cách ngắt hơi, nghỉ hơi đúng sau mỗi dấu câu, đặc biệt chú ý đến câu văn dài phải ngắt hơi sau mỗi cụm từ cho rõ nghĩa với từng loại văn bản.

Giáo viên thường xuyên rèn đọc. Khi học sinh đọc sai đọc lại để sửa thì cần rèn dứt điểm những phụ âm đầu hay sai những chỗ ngắt nghỉ. Nhiều giáo viên đọc chưa hay chưa chuẩn làm ảnh hưởng không ít tới việc đọc của học sinh. Hơn nữa trong giờ tập đọc giáo viên cần chú ý đến học sinh đọc sai về phụ âm, về ngắt nghỉ câu văn dài để có biện pháp giúp đỡ.

Trong giảng dạy việc rèn đọc mang tính chất hình thức, nhiều giáo viên còn lúng túng trong việc hướng dẫn học sinh rèn đọc: đọc cá nhân, đọc trong nhóm. Ngược lại, trong giờ tập đọc có giáo viên chỉ chú trọng đến việc tìm hiểu nội dung bài, số lượng học sinh được đọc trong lớp ít. Do đó các em chưa biết khi nào đọc lên giọng, hạ giọng, khi nào nhấn giọng từ ngữ. Nhất là khi đọc lời các nhân vật chưa thể hiện được tính cách của các nhân vật.

- Giáo viên chú ý đến phương pháp dạy học mới. Đó là giáo viên chỉ là người gợi ý, dẫn dắt, còn học sinh sẽ là người chủ động tìm ra cách đọc đúng, đọc hay.

Do đó việc rèn cho học sinh có thói quen nhận xét bạn đọc đúng hay sai để sửa cho bạn và điều chỉnh mình khi mình đọc sai là việc làm cần thiết.

Ví dụ: Bài *Kì diệu rừng xanh*, trong bài có câu: “*Nắng trưa đã rọi xuống đỉnh đầu mà rừng sâu vẫn ảm lạnh, ánh nắng lọt qua lá trong xanh.*” HS đã đọc tách rời “*ảm - lạnh*”, tôi đã nói: *ảm lạnh* là từ ghép nên cần đọc liền để đúng nghĩa. HS đọc sai câu (ngắt nghỉ hơi không đúng chỗ, đọc sai ngữ điệu, ...), tôi gợi ý để HS nhận ra chỗ sai, tự tìm ra được cách đọc phù hợp. Cụ thể: Việc ngắt nghỉ hơi phải phù hợp với dấu câu: nghỉ ít ở dấu phẩy, nghỉ lâu hơn ở dấu chấm, dấu hai chấm. Đối với những bài văn xuôi, khi đọc ngoài việc tìm những dấu câu đặc biệt (câu hỏi, câu cảm, câu khiến) để hướng dẫn học sinh đọc đúng, tôi còn chú trọng đến việc ngắt hơi ở những chỗ không có dấu câu nhưng là những chỗ tách ý, tôi đã dựa vào nghĩa và quan hệ ngữ pháp để xác định đúng cách ngắt lấy hơi đúng. Đối với những bài thơ cần ngắt nhịp đúng. Với bài thơ lục bát, nhịp thơ phổ biến là 2/4, 4/2, 3/5, 2/6. Dòng thơ 7 chữ nhịp thơ thường là 2/5, 5/2, 3/4, 4/3. Dòng thơ 5 chữ nhịp thơ thường là 2/3, 3/2.

Ví dụ: - “Ngày nay, khách vào thăm Văn Miếu - Quốc Tử Giám / còn thấy bên giếng Thiên Quang, dưới những hàng muỗm già cổ kính, 82 tấm bia/ khắc tên tuổi 1306 vị tiến sĩ / từ khoa thi năm 1442/ đến khoa thi năm 1779/ như chứng tích về một nền văn hiến lâu đời.”

- “Mấy con mang vàng / hết như màu lá khộp đang ăn cỏ non. Những chiếc chân vàng / giẫm trên thảm lá vàng / và sắc nắng / cũng rực vàng trên lưng nó. Chỉ có ấy vạt cỏ xanh biếc / là rực lên giữa cái giang sơn vàng rọi.” (*Kì diệu rừng xanh Tiếng Việt tập 1 trang 76*)

“Có cây đa / phải hỏi cây đa, có cây sung / phải hỏi cây sung, có mẹ cha / phải hỏi mẹ cha. Đi rừng lấy củi / mà không hỏi cha, đi suối lấy nước / mà chẳng nói với mẹ; bán cái này, mua cái nọ / mà không hỏi ông già bà cả là sai; phải đưa ra xét xử.” (*Luật tục xưa của người Ê- đê Tiếng Việt tập 2 trang 56*)

- “Trời xanh đây / là của chúng ta

Núi rừng đây / là của chúng ta

Những cánh đồng / thơm mát

Những ngả đường / bát ngát

Những dòng sông / đỏ nặng phù sa.”

(*Đất nước Tiếng Việt tập 2 trang 95*)

“Chắt trong vị ngọt / mùi hương
 Lặng thầm thay / những con đường ong bay
 Trải qua mưa nắng vui đây
 Men trời đất / đủ làm say đất trời
 Bầy ong giữ hộ cho người
 Những mùa hoa / đã tàn phai tháng ngày ”
 (Hành trình của bầy ong Tiếng Việt tập 1 trang 11)

Ví dụ:

- "Lập tức, / quan bảo / đưa cả tấm vải cho người này / rồi thét trối người kia lại".
 (Phân xử tài tình - Tiếng Việt 5 - tập 2 - T46)

****Đối với học sinh***

Đối với học sinh, trước giờ tập đọc cần hướng dẫn học sinh chuẩn bị bài ở nhà bằng cách đọc trước bài, tập ngắt - nghỉ hơi ở những câu văn dài, câu văn khó đọc hay những câu thơ nhịp chưa rõ..., để khi đến lớp giúp cho học sinh dễ dàng hiểu nội dung của câu văn (thơ) qua việc ngắt nhịp, góp phần làm tốt khâu đọc - hiểu trong bước tìm hiểu bài tiếp sau.

2.2. Rèn đọc khi gặp các dấu câu

Thực tế cho thấy học sinh tiểu học hiện nay mặc dù đã được các thầy cô giáo hướng dẫn khi gặp các dấu câu phải ngắt giọng. Quãng ngắt giọng phụ thuộc vào đối tượng dấu câu. Gặp dấu phẩy, dấu hai chấm phải ngắt hơi. Gặp dấu chấm phải nghỉ hơi. Sau dấu chấm xuống dòng phải nghỉ lâu hơn dấu hai chấm, sau dấu chấm phải nghỉ lâu hơn dấu phẩy, sau dấu phẩy cũng có lúc phải nghỉ khác nhau. Dấu phẩy ngăn cách các vế câu phải nghỉ lâu hơn dấu phẩy sau trạng ngữ, dấu phẩy sau trạng ngữ phải nghỉ lâu hơn dấu phẩy ngăn cách các bộ phận cùng chức vụ trong câu.

Xong trong thực tế hiện nay còn rất nhiều học sinh khi đọc gặp các loại dấu câu vẫn đọc tràn lan, thích nghỉ - ngắt chỗ nào tùy ý hoặc đọc hụt hơi ở đâu thì nghỉ đó, đọc cho xong không cần hiểu cách ngắt nghỉ của mình có thể dẫn đến câu văn bị hiểu sai lệch, không hiểu nội dung của văn bản dẫn đến không hiểu nội dung của bài văn.

Ví dụ: Trong câu văn:

"Mỗi lần tết đến, đứng trước những cái chiếu bày tranh Làng Hồ rải trên các lè phố Hà Nội, lòng tôi thấm thía một nỗi biết ơn..."

(Tranh Làng Hồ - Tiếng Việt 5 - tập 2 - T88)

Ở câu văn này mặc dù có dấu phẩy nhưng nhiều em không để ý và đã đọc. "Mỗi lần tết đến đứng trước / những cái chiếu bày tranh / Làng Hồ rải trên lề phố Hà Nội / lòng tôi thấm thía một nỗi biết hơn...". Rõ ràng khi đọc ngắt - nghỉ không đúng sẽ làm cho ý nghĩa câu văn lệch lạc. Còn có những học sinh không hề để ý đến dấu câu, ngắt hơi tự do, nghỉ tùy tiện mặc dù đoạn văn có những dấu chấm câu rất rõ ràng.

Hiện tượng học sinh ngắt hơi, nghỉ hơi tùy tiện như ví dụ trên trong thực tế không phải là ít. Muốn khắc phục tình trạng này giáo viên cần kiên trì hướng dẫn học sinh có thói quen ngắt nghỉ hơi đúng khi gặp các dấu câu trong bài tập đọc nói chung và các bài đọc khác nói riêng. Phát hiện những lỗi sai của học sinh khi ngắt giọng và tiến hành sửa sai kịp thời.

Sau khi học sinh đã có thói quen đọc đúng chỗ ngắt giọng khi có dấu câu, giáo viên cần quan tâm hướng dẫn học sinh tập ngắt - nghỉ ở những vị trí không có dấu câu trong câu văn dài, khó đọc hay văn bản khoa học có bảng thống kê và phải tiến hành từng bước từ dễ đến khó, từ làm quen đến thói quen, tiến tới có kỹ năng đọc đúng chỗ ngắt giọng.

2.3. Rèn đọc đúng ở những vị trí không có dấu câu

Ví dụ:

"Thế là / A- lách - xây đưa / bàn tay vừa to vừa chắc ra / nắm lấy bàn tay đầy dầu mỡ của tôi ..."

(Tiếng Việt 5 - tập 1 - T45)

Trong câu văn này theo cách đọc của học sinh thì "bàn tay" đã tách ra khỏi "A - lách - xây" do đó câu văn bị hiểu sai thành "A - lách - xây đưa" là chủ ngữ và "Bàn tay vừa to vừa chắc ra" là vị ngữ.

Để giúp học sinh đọc đúng câu văn này, giáo viên cần ghi câu văn lên bảng, yêu cầu học sinh tìm cách ngắt giọng đúng. Sẽ có nhiều ý kiến đưa ra, người giáo viên cần khéo léo gợi mở để học sinh đưa ra được lý do xác đáng cho việc ngắt nghỉ hợp lý như sau:

"Thế là / A - lách - xây đưa bàn tay vừa to / vừa chắc ra / nắm lấy bàn tay đầy dầu mỡ của tôi...".

Hay trong bài "Hội thổi cơm thi ở Đông Vân" (*Tiếng Việt 5 - T1 - T83*). Có học sinh đã ngắt hơi như sau:

"Hội thổi cơm thi / bắt nguồn từ các cuộc trẩy / quân đánh giặc của người Việt / cổ bên bờ sông Đáy xưa".

Ở đây học sinh cũng sai lầm khi ngắt giọng tách một từ thành hai làm cho câu văn trở nên tối nghĩa.

Gặp những trường hợp như vậy ngoài việc hướng dẫn học sinh nắm được các quan hệ về mặt ngữ pháp, giữa các cụm từ trong câu nhất là không được tách một từ thành hai như trên. Giáo viên cần hướng dẫn học sinh ngắt giọng phải đảm bảo về mặt nội dung, ý nghĩa của các từ, cụm từ trong câu và ý nghĩa của cả câu văn.

Bên cạnh việc ngắt - nghỉ hơi không đúng ở những câu văn dài, khó đọc khi đọc văn bản khoa học thường thức có bảng thống kê thì học sinh cũng đọc sai rất nhiều.

Ví dụ:

"Triều đại Lý số khoa / thi 6 / số tiền sĩ 11.//

(Ngàn năm văn hiến - Tiếng Việt 5 - Tập 1 - T15)

Nếu học sinh ngắt giọng như trên thì người nghe hiểu rằng Triều đại Lý thi có 6 mà số tiền sĩ lại là 11. Điều này thật vô lý.

Đối với văn bản này, giáo viên cần hướng dẫn học sinh suy nghĩ, thảo luận để tìm ra cách đọc đúng nhất.

Ví dụ: Ngắt giọng theo hàng ngang như sau:

"Triều đại /Lý / số khoa thi / 6 / số tiền sĩ /11 /số trạng nguyên / 0 /...

Tổng cộng / số khoa thi / 185 / số tiền sĩ/ 2896 / số trạng nguyên /46 /.

Chính vì vậy người giáo viên cần hết sức quan tâm đến việc rèn luyện cho học sinh ngắt đúng ở những vị trí không có dấu câu. Việc làm này phải tiến hành thường xuyên, liên tục không được bê trễ. Không chỉ trong môn tập đọc mà ở cả các môn học khác.

2.4. Rèn đọc khi đọc các bài thơ.

Một điển hình nữa ở học sinh tiểu học là khi đọc các bài thơ thường không chú ý về mặt ngữ pháp mà chỉ chú ý về mặt âm thanh hay những câu thơ có vần điệu mà học sinh tiểu học dễ ngắt sai:

Ví dụ: Trong bài thơ “ Hạt gạo làng ta ” của nhà thơ Trần Đăng Khoa

Hạt gạo làng ta

Có vị / phù sa.

Của sông / Kinh Thầy.

(Hạt gạo làng ta - Tiếng Việt 5 - Tập 1 - T139)

Ở đây học sinh đã ngắt nhịp sai khi tách "vị" ra khỏi "phù sa", tách "sông" ra khỏi "Kinh Thầy".

Khi hướng dẫn để học sinh sửa cách ngắt nhịp sai giáo viên cần phải hướng dẫn cho học sinh không được có thói quen đọc các câu thơ theo một nhịp nhất định từ đầu đến cuối bài mà phải thường xuyên thay đổi nhịp tùy vào quan hệ giữa các từ trong câu có những câu thơ ngắt theo nhịp 2/3; 4/4... nhưng cũng có câu thơ phải đọc hết cả câu mới rõ nghĩa, có những câu thơ phải đọc vắt từ dòng này sang dòng khác. Để khắc phục lỗi ngắt nhịp khi đọc các bài thơ, trước hết giáo viên cần gợi mở để các em đưa ra ý kiến của mình khi đọc bài thơ này.

Muốn khắc phục những lỗi trên, khi hướng dẫn học sinh giáo viên cần lưu ý cho các em phân tích quan hệ ngữ pháp giữa các từ trong câu thơ hoặc những cụm từ có quan hệ về nghĩa, hay khi đọc một số câu thơ có vần điệu mà học sinh tiểu học dễ ngắt sai:

Ví dụ: Trong bài "Bài ca về trái đất" (Tiếng Việt 5 - T1 - T141). Với hai câu thơ đầu của bài, giáo viên cần ghi lên bảng và yêu cầu học sinh thảo luận tìm cách ngắt hơi đúng:

Trái đất này / là của chúng mình.

Quả bóng xanh / bay giữa trời xanh.

Sau khi học sinh đưa ra cách ngắt hơi hợp lý giáo viên cần tổ chức cho học sinh trao đổi. Căn cứ vào đâu ta có thể ngắt hơi như vậy? Các em sẽ trả lời ngắt hơi theo cấu tạo ngữ pháp dấu ngắt ngăn cách chủ ngữ, vị ngữ

Cần làm cho học sinh hiểu rằng muốn ngắt giọng tốt phải hiểu nội dung. Việc hiểu ý nghĩa của từ, cụm từ, nội dung cũng có tác dụng làm cho học sinh ngắt giọng đúng.

Qua cách ngắt nhịp của học sinh như vậy, tôi gợi ý để học sinh nêu tác dụng cách ngắt nhịp của hai câu thơ trên. Cách ngắt nhịp như vậy làm cho người nghe hình dung ra được hai cái bóng một cao, một thấp, một "dài lênh khênh", một "tròn chắc nịch" và giúp các em hiểu được ý của câu thơ đó và có thể trả lời được câu hỏi có liên quan đến nội dung bài như “Em hãy miêu tả hình ảnh hai cha con dạo trên bãi biển?” Đó là hình ảnh người cha cao còn người con thấp tròn chứng tỏ cha gầy còn con mập mập, mũm mĩm đi bên nhau giữa không gian bao la tạo ra một hình tượng biểu cảm sâu sắc: Cha và con đồng điệu cùng nét vẽ, màu sắc của bức tranh.

2.5. Phát huy tính tích cực của học sinh trong rèn đọc ngắt nghỉ hơi đúng

Muốn phát huy tính tích cực, tự chủ của học sinh, người giáo viên cần tạo mọi điều kiện cho học sinh được bộc lộ năng lực nhận thức và thực hành. Cần tổ chức cho học sinh tham gia vào các hoạt động rèn kỹ năng đọc bằng nhiều hình thức: Cá nhân, nhóm, cặp để học sinh được trao đổi, được trình bày, nêu ý kiến, thi đọc, nhận xét, đánh giá bạn đọc.

Rèn cho học sinh ngắt hơi đúng trong tiết tập đọc là một việc làm khó nhưng tuyệt đối giáo viên không được làm thay học sinh hoặc mắng mỏ, đe nẹt, quá mức cho phép khi các em chưa phát hiện được chỗ ngắt hơi đúng. Tất cả các hành vi dễ dãi quá hoặc căng thẳng quá đều ảnh hưởng đến vai trò phát huy tính tích cực của học sinh. Người giáo viên cần phải kiên trì sửa chữa phân tích giúp các em hiểu ra chỗ sai của mình, động viên kịp thời những em đọc đúng, ngắt nghỉ đúng dấu câu và đặc biệt biết ngắt nghỉ đúng ở các câu văn dài.

3. Kết quả sau khi áp dụng giải pháp.

Với sự đầu tư nghiên cứu qua thực tế giảng dạy và hướng dẫn học sinh, trong năm học vừa qua tôi đã từng bước nâng cao chất lượng đọc đúng cho học sinh trong việc ngắt hơi, nghỉ hơi khi đọc những câu văn dài, khó đọc ... Từ chỗ ngắt - nghỉ hơi tùy tiện, được chăng hay chớ ... Trải qua một năm học, chất lượng đọc đúng chỗ ngắt giọng của học sinh đã có những tiến bộ rất rõ rệt. Từ đầu năm học 2023 – 2024 khi hướng dẫn các em luyện ngắt hơi, nghỉ hơi khi đọc, học sinh từ chỗ e dè, làm quen, tập luyện thì đến nay hầu hết lớp tôi chủ nhiệm đã biết đọc đúng chỗ ngắt giọng không chỉ ở các văn bản khoa học, văn bản nghệ thuật, các bài thơ mà còn đọc đúng những văn bản khoa học có bảng thống kê .

Kinh nghiệm của tôi cũng được chị em đồng nghiệp đánh giá cao và được áp dụng rộng rãi trong giảng dạy ở trường tôi.

Tiêu chí đánh giá:

+ Đọc trôi chảy, phát âm rõ, tốc độ tối thiểu 110-120 tiếng/phút biết ngắt, nghỉ hơi sau dấu câu, giữa các cụm từ, đọc diễn cảm thể hiện được nội dung bài, cảm xúc của nhân vật.

Chất lượng ấy được thể hiện trong tiết kiểm tra của học kỳ II như sau:

Thời điểm.	Số.	Đọc to, rõ ràng, ngắt nghỉ đúng, diễn cảm		Đọc to, rõ ràng, ngắt nghỉ đúng, chưa diễn cảm.		Đọc phát âm đúng ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm.		Đọc phát âm sai ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
Tháng 9/2023	42	11	26,2%	9	21,4%	12	28,6%	10	23,8%
Cuối kỳ II	42	25	59,5%	11	26,2%	4	9,5%	2	4,8%

Qua quá trình áp dụng **“Một số biện pháp rèn kỹ năng ngắt, nghỉ hơi đúng cho học sinh lớp 5 trong giờ tập đọc”** đã giúp học sinh có nhiều tiến bộ rõ rệt: Số lượng học sinh đọc rõ ràng, ngắt nghỉ hơi đúng chỗ tăng vượt trội. Số học sinh đọc to rõ ràng ngắt nghỉ đúng, diễn cảm tăng rõ rệt. Số học sinh đọc phát âm đúng, ngắt nghỉ chưa đúng, chưa diễn cảm giảm mạnh, số học sinh đọc phát âm sai ngắt nghỉ chưa đúng chưa diễn cảm cũng giảm đáng kể. Tôi đã thấy được sự thay đổi của các em, thấy được sự hứng thú của các em mỗi khi học tiết tập đọc. Đến nay, tôi đã có niềm tin và khẳng định được việc hướng dẫn các em cách ngắt, nghỉ hơi đúng chỗ trong giờ tập đọc, giúp các em bớt áp lực, tiến bộ hơn.

4. Hiệu quả của sáng kiến:

4.1. Hiệu quả khoa học

Các giải pháp trong sáng kiến đã phát huy được tính tích cực, chủ động của học sinh. Nâng cao chất lượng đọc đúng, đọc ngắt nghỉ, đọc diễn cảm cho học sinh. Thông qua đó học sinh cảm thụ về các bài tập đọc tốt hơn.

4.2. Hiệu quả kinh tế

- Học sinh có kỹ năng đọc tốt sẽ học tiến bộ ở tất cả các môn học, tiếp thu bài nhanh hơn. Tiết kiệm được thời gian chi phí học tập ngoài giờ học.

4.3. Hiệu quả xã hội

- Học sinh học tốt cảm thấy thoải mái, tạo tâm lý vui vẻ mỗi ngày đến trường là một ngày vui.

- Học sinh thích khám phá và cảm nhận điều mới mẻ qua việc đọc

5. Tính khả thi

Sáng kiến của tôi hoàn toàn có thể áp dụng ở tất cả các giờ học Tập đọc ở lớp 5 ở trong trường và trong huyện.

6. Thời gian thực hiện

Thực hiện trong năm học 2023 – 2024. Bắt đầu từ tháng 09/2023 đến cuối tháng 05 /2024.

7. Kinh phí thực hiện

Sáng kiến dễ áp dụng và không tốn kinh phí

III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

Để nâng cao chất lượng học sinh, giúp các em có khả năng đọc to, rõ ràng ngắt nghỉ đúng, diễn cảm tôi mạnh dạn đưa ra 1 số đề xuất sau:

1. Đối với phòng.

Nên tổ chức nhiều chuyên đề cụm về cách hướng dẫn đọc ngắt nghỉ cho học sinh ở nhiều thể loại văn xuôi, thơ nhiều hơn để giáo viên có thêm kinh nghiệm học hỏi lẫn nhau.

2. Đối với nhà trường.

- Trường cần có đủ sách tham khảo cho giáo viên, học sinh về môn Tiếng việt.

3. Đối với tổ chuyên môn.

- Tổ chuyên môn nên có những buổi sinh hoạt chuyên môn tổ chức làm đồ dùng dạy học phục vụ cho một số tiết dạy tập đọc.
- Thông qua những buổi sinh hoạt chuyên môn, dự giờ thăm lớp, giáo viên cần có ý thức tự học và học hỏi lẫn nhau để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ.
- Thường xuyên tổ chức các chuyên đề về luyện cách đọc. GV trong khối đưa ra các bài để các thành viên thảo luận, đưa ra các cách đọc dễ hiểu đối với học sinh.

4. Đối với giáo viên.

- Trước khi lên lớp phải nghiên cứu kỹ bài giảng, tìm ra phương pháp dạy phù hợp với từng bài học. Tạo không khí học tập sôi nổi, lôi cuốn học sinh tập trung chú ý nghe giảng, kích thích học sinh tư duy, suy nghĩ, sáng tạo làm cho giờ học diễn ra nhẹ nhàng, hiệu quả.

5. Đối với phụ huynh.

- Mua đủ sách giáo khoa và các loại sách tham khảo về môn Tiếng việt.

- Phụ huynh học sinh cần liên hệ với giáo viên để nắm được những ưu điểm, tồn tại của hs để cùng giáo viên giúp đỡ học sinh đọc tốt hơn ở tất cả các môn học khác.

Trên cơ sở những kết quả thu được và những điểm hạn chế nêu trên, tôi mong rằng có thể tiếp tục hướng nghiên cứu một số biện pháp nữa để học rèn đọc đúng hơn. Do thời gian và năng lực của bản thân còn hạn chế nên đề tài này không tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót, tôi rất mong nhận được sự giúp đỡ tận tình của Hội đồng khoa học và sự góp ý chân thành của các bạn đồng nghiệp để đề tài này hoàn thiện hơn.

Tôi xin cam đoan đây là sáng kiến kinh nghiệm do tôi viết, không sao chép của bất kỳ ai.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Ba Vì, ngày 9 tháng 5 năm 2024

XÁC NHẬN CỦA CƠ QUAN

NGƯỜI VIẾT

Trần Thị Hồng

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Sách giáo khoa Tiếng Việt 5 tập 1, tập 2.
2. Sách giáo viên Tiếng Việt 5, tập 1.
3. Phương pháp dạy học Tiếng Việt.
4. Tài liệu bồi dưỡng giáo viên dạy các môn học lớp 5 tập 1 - 2.